

Spis treści

Wstęp	9
-----------------	---

I. Specyfika powiązań regionalnych w Azji i Pacyfiku

Paweł Szwiec: Integracja w Azji Wschodniej – geneza, przejawy, skutki, perspektywy	13
Zbigniew Olesiński: Mechanizm organizacyjny procesów integracyjnych w Azji Południowo-Wschodniej	21
Malgorzata Pietrasiak: ASEAN-6 i ASEAN-4: problemy na drodze do integracji regionu Azji Południowo-Wschodniej	31
Katarzyna A. Nawrot: Proces integracji regionalnej państw ASEAN	46
Ewa Oziewicz: Nowy regionalizm azjatycki z perspektywy ASEAN	55
Krystyna Żołądkiewicz: Integracja ekonomiczna w regionie Pacyfiku na przykładzie Strefy Wolnego Handlu Australii i Nowej Zelandii	64
Anna Calek: Perspektywy rozwoju gospodarczego mikropaństw Południowego Pacyfiku w ramach ugrupowania integracyjnego SPARTECA	76
Karolina Klecha-Tylec: Wschodni Obszar Wzrostu ASEAN jako przykład współpracy subregionalnej	84
Malgorzata Dziembała: Stosunki gospodarcze i polityczne Unii Europejskiej z krajami ASEAN na początku XXI wieku	94
Katarzyna Żukrowska: Stan zaawansowania integracji w ramach ASEAN a stosunki z Unią Europejską	106

II. Płaszczyzny i obszary współpracy regionalnej w Azji i Pacyfiku

Mariusz Szuster: Przesłanki lokalizacji produkcji w krajach azjatyckich	123
Jarosław Brach: Zagrożenie ze strony chińskich i indyjskich producentów ciężarówek dla liderów europejskich	130
Edyta Pawlak: Liberalizacja handlu jako czynnik rozwoju ugrupowań integracyjnych rejonu Azji i Pacyfiku	146
Monika Wyrzykowska: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Chinach a bezpośrednie inwestycje Chińskiej Republiki Ludowej – najnowsze trendy i perspektywy	155
Sebastian Domżałski: Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w gospodarce Malezji na tle państw Azji Południowo-Wschodniej	165

Iwona Pawlas: Azja jako obszar funkcjonowania korporacji transnarodowych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej	175
Bogusława Drelich-Skulska: Powiązania sieciowe przedsiębiorstw w regionie Azji i Pacyfiku	182
Elżbieta Pleśniak: Usługi outsourcingowe w Indiach	195
Szymon Mazurek: Giełdy papierów wartościowych w regionie Azji i Pacyfiku	206
Łukasz Fijałkowski: Regionalny wymiar bezpieczeństwa w Azji Południowo-Wschodniej. Idea Wspólnoty ASEAN w świetle koncepcji wspólnot bezpieczeństwa	216
Paweł Łyszczak: Rywalizacja o zasoby surowców energetycznych w basenie Morza Południowochińskiego	226

III. Makroekonomiczny wymiar procesów integracyjnych w Azji i Pacyfiku

Sebastian Bobowski, Marcin Haberla: Indie – narodziny drugiego azjatyckiego giganta?	237
Małgorzata Domiter: Znaczenie polityki handlowej Japonii dla jej dominującej pozycji w regionie Azji i Pacyfiku	246
Anna Jankowiak: Znaczenie ekonomiczne Hongkongu w regionie Azji i Pacyfiku	261
Aleksandra Kuźmińska: Brand China – wizerunek Chin w świecie w świetle rankingu Anholt Nation Brands Index	273
Patrycja Stermach: Ocena ryzyka państw ASEAN na podstawie metody klasyfikacji ryzyka kraju (<i>The Country Risk Classification Method – CRCM</i>)	282

IV. Społeczne i kulturowe wymiary procesów integracyjnych

Małgorzata Bartosik-Purgat: Kultura i konsument w świetle procesów globalnego rynku	293
Tadeusz Sporek: Społeczne problemy współczesnego świata – dylematy ochrony środowiska	305
Bogusław Bembenek: Japońskie grupy <i>keiretsu</i> w świetle koncepcji kapitału społecznego	315

Summaries

Paweł Szwiec: Integration in East Asia – causes, indications, outcomes, perspectives	20
Zbigniew Olesiński: Organizational mechanism of integrative processes in South-East Asia	30

Malgorzata Pietrasiak: ASEAN-6 and ASEAN-4: Problems on the way to the integration of South East Asia region	45
Katarzyna A. Nawrot: Process of regional integration in ASEAN countries	54
Ewa Oziewicz: New Asian regionalism from the ASEAN perspective	63
Krystyna Żołądkiewicz: Economic integration in Pacific Region on the example of Australia New Zealand Closer Economic Relations Trade Agreement	75
Anna Calek: The perspectives of economic development of the micro-states of South Pacific integration group SPARTECA	83
Karolina Klecha-Tylec: BIMP-EAGA as an example of subregional co-operation	93
Malgorzata Dziębala: Economic and political relations between the European Union and ASEAN countries at the beginning of the 21 st century	105
Katarzyna Żukrowska: ASEAN integration progress and relations with the European Union	120
Mariusz Szuster: The circumstances of manufacturing localization in Asian countries	129
Jarosław Brach: Are Chinese and Indian truck makers able to threaten today's, especially European leaders?	145
Edyta Pawlak: Liberalization of trade as a factor stimulating development of integrative groups of Asia and Pacific region	154
Monika Wyrzykowska: FDI in China and China's FDI – new trends and prospects	164
Sebastian Domżałski: Foreign direct investment in Malaysia against Southeast Asia	174
Iwona Pawlas: Asia and R&D activity of transnational corporations	181
Bogusława Drelich-Skulska: Business networks in Asia and Pacific region	194
Elżbieta Pleśniak: Outsourcing services in India	205
Szymon Mazurek: Stock exchanges in Asia and Pacific	215
Łukasz Fijałkowski: Regional dimension of security in Southeast Asia. The project of ASEAN Community and the notion of security community	225
Paweł Łyszczak: Energy rivalry in the South China Sea	234
Sebastian Bobowski, Marcin Haberla: India – birth of second Asian giant?	245
Malgorzata Domiter: Significance of Japan's trade policy for its dominant position in the Asia-Pacific region	260
Anna Jankowiak: Hong Kong – the economic role in Asia-Pacific region	272
Aleksandra Kuźmińska: Brand China – the image of China in the world according to Anholt Nation Brands Index	281
Patrycja Stermach: The Association of Southeast Asian Nations in the OECD Country Risk Classification	288

Malgorzata Bartosik-Purgat: Culture and consumer in the process of global market	304
Tadeusz Sporek: Social problems of the contemporary world – the dilemmas of environmental protection	314
Bogusław Bembek: Japanese <i>keiretsu</i> groups in the light of social capital conception	327

Paweł Łyszczak

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

RYWALIZACJA O ZASOBY SUROWCÓW ENERGETYCZNYCH W BASENIE MORZA POŁUDNIOWOCHIŃSKIEGO

1. Wstęp

Jednym z elementów, na których opiera się współczesna gospodarka światowa, jest dostęp do źródeł energii. W globalnej strukturze zapotrzebowania na energię ponad 50% stanowią łącznie ropa naftowa i gaz ziemny¹. Do roku 2030 zapotrzebowanie na energię wzrośnie o ok. 60% (głównie za sprawą krajów rozwijających się)². Wzrost konsumpcji dynamicznie rozwijających się państw Azji Południowo-Wschodniej jest powodem coraz silniejszego dążenia tych krajów do pozyskania nowych źródeł energii. Szansą na to jest dostęp do złóż na Morzu Południowochińskim.

„Basen Morza Południowochińskiego stanowi trzeci, obok basenu Zatoki Perskiej i Regionu Morza Kaspijskiego, wierzchołek trójkąta strategicznego”³. Oznacza to, iż region ten jest obecnie przedmiotem zainteresowania nie tylko na poziomie lokalnym, lecz stanowi strategiczny element energetycznej mapy świata.

Celem tego artykułu jest zarysowanie sytuacji prawno-politycznej w basenie Morza Południowochińskiego. Szczególny nacisk położony został na przedstawienie tych działań podmiotów międzynarodowych, które miały na celu pozyskanie nowych źródeł energii.

2. Charakterystyka basenu Morza Południowochińskiego

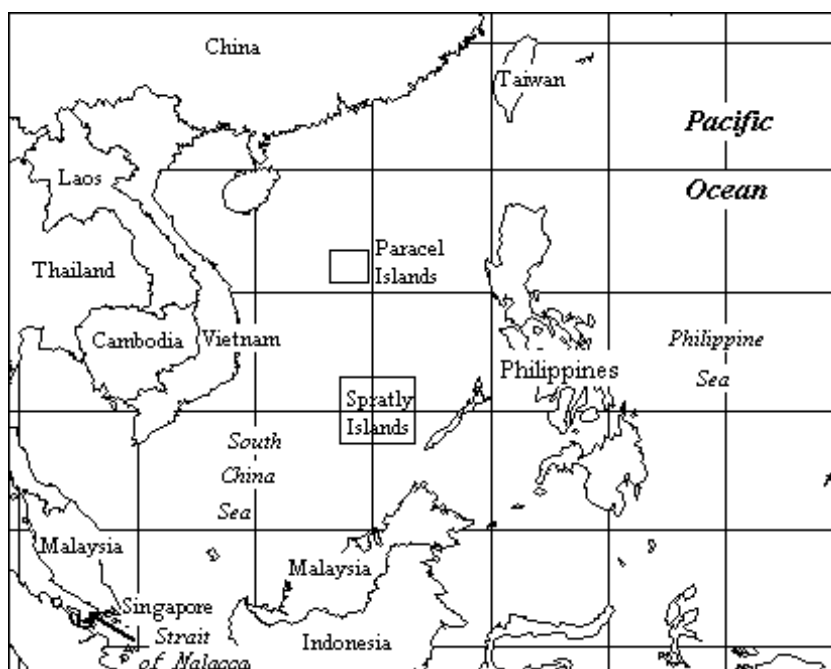
Morze Południowochińskie (South China Sea) o powierzchni 3,537 mln km² rozciąga się od Singapuru i Cieśniny Malacca na południowym zachodzie, do Cieś-

¹ *World Energy Outlook 2004*, OECD/International Energy Agency, <http://www.worldenergyoutlook.org/>, s. 59.

² *Ibidem*, s. 57.

³ M.T. Klare, *Resource Wars. The new landscape of global conflict*, Owl Books, New York 2002, s. 109.

niny Tajwańskiej na północnym wschodzie. Morze to otaczają takie państwa, jak: Tajwan i Chiny na północy, Filipiny na wschodzie, Indonezja, Maleszja i Brunei na południu i Wietnam na zachodzie. Obszar mieści ponadto ponad 200 małych wysp, skał i raf, z których większość skupiona jest w archipelagach wysp Paracel i Spratly⁴. W tym regionie działa ugrupowanie integracyjne Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), w którego skład wchodzi: Brunei, Kambodża, Indonezja, Laos, Maleszja, Birma, Filipiny, Singapur, Tajlandia oraz Wietnam (rys. 1).

Rys. 1. Morze Południowochińskie

Źródło: *South China Sea – Country Analysis Brief*, Energy Information Administration, Official Energy Agency from the U.S. Government, http://www.eia.doe.gov/cabs/South_China_Sea/Background.html, dostęp 23.02.2008.

3. Zasoby energetyczne w basenie Morza Południowochińskiego

Ropa naftowa jest surowcem energetycznym, który skupia największą uwagę polityków. Jednakże gaz ziemny jest nie mniej ważnym surowcem w basenie Mo-

⁴ *South China Sea – Country Analysis Brief*, Energy Information Administration, Official Energy Agency from the U.S. Government, http://www.eia.doe.gov/cabs/South_China_Sea/Background.html, (23.02.2008).

rza Południowochińskiego. W tabeli 1 przedstawiono dane dotyczące potwierdzonych rezerw i produkcji ropy naftowej i gazu w krajach regionu.

Tabela 1. Zasoby ropy naftowej i gazu ziemnego w krajach basenu Morza Południowochińskiego

Kraj	Potwierdzone rezerwy ropy naftowej	Potwierdzone rezerwy gazu ziemnego	Produkcja ropy naftowej	Produkcja gazu
	mln ton	mld m ³	tys. ton dziennie	mld m ³ dziennie
Brunei	150,04	390,77	27,76	10,36
Chiny	2 182,40	2 265,35	502,55	55,50
Malezja	545,60	2 350,30	102,41	62,81
Filipiny	19,10	99,11	2,07	2,49
Singapur	0,00	0,00	0,00	0,00
Tajwan	1,36	6,23	0,14	0,79
Tajlandia	68,20	331,31	25,49	24,30
Wietnam	81,84	192,55	47,00	4,59

Źródło: *South China Sea – Country Analysis Brief*, Energy Information Administration, Official Energy Agency from the U.S. Government, http://www.eia.doe.gov/cabs/South_China_Sea/Background.html (23.02.2008).

Jak widać z załączonej tabeli, największe rezerwy ropy naftowej znajdują się na terytorium Chin i Malezji, również zasoby gazu ziemnego są największe w tych dwóch krajach. Jednakże sytuacja w Chinach, a także w innych dynamicznie rozwijających się gospodarkach Azji wymusza na nich poszukiwanie nowych źródeł energii. Poszukiwania te dotyczą przede wszystkim obszaru wokół wysp Spratly.

Nie są obecnie (marzec 2008) znane dokładne dane dotyczące zasobów energetycznych znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie tych wysp. Najbardziej optymistyczne założenia mówią, że mogą tam się znajdować zasoby porównywalne z zasobami Zatoki Perskiej. Te przedstawiane przez chińskich analityków dane nie zostały jednak nigdy potwierdzone. Bardziej umiarkowane szacunki wskazują na to, iż w regionie tym może znajdować się ok. 29 mld ton ropy. Zazwyczaj podczas tego rodzaju szacunków zakłada się, iż jedynie 10% surowców jest naprawdę możliwa do wydobycia. Przyjmując to założenie, potencjalną wielkość produkcji z tego obszaru można oszacować na 190-260 tys. ton dziennie. Natomiast amerykańska agencja rządowa US Geological Survey (US GS) szacuje, że suma odkrytych i nie odkrytych zasobów ropy w regionie kształtuje się na poziomie 3,8 mld ton, co przy zachowaniu zasady 10% pozwala produkować 19-25 tys. ton dziennie.

Nie mniej ważnym surowcem energetycznym, często pomijanym w analizie sytuacji w basenie Morza Południowochińskiego, jest gaz ziemny. Jego konsumpcja w regionie rośnie rocznie o 4,5%. Szacunki co do wielkości znajdujących się zasobów

bów gazu w basenie Morza Południowochińskiego mówią o 25,5 bln metrów sześciennych. Produkcja, przy założeniu reguły 10%, wyniosłaby 51-62 mld metrów sześciennych. Podobnie jak w przypadku ropy naftowej opinie te nie są podzielane przez inne ośrodki badawcze.

Zasoby energii nie są jedyną przyczyną zainteresowania tym obszarem. Ważne także jest to, iż przez Morze Południowochińskie przebiegają światowe szlaki handlowe. Cieśnina Malacca łącząca Ocean Indyjski z Morzem Południowochińskim jest najkrótszą drogą łączącą Zatokę Perską z rynkami Azji. Szacuje się, że przez cieśninę Malacca dziennie transportuje się ok. 2 mln ton surowców, co sytuuje ją na drugim miejscu na świecie tuż za Cieśniną Hormuz łączącą Zatokę Perską z Zatoką Omańską i Morzem Arabskim⁵. Ponad połowa światowej floty handlowej przepływa co roku przez Cieśniny Malacca, Sunda i Lombok, znaczna większość z nich kieruje się dalej w stronę Morza Południowochińskiego.

4. Spory terytorialne w basenie Morza Południowochińskiego

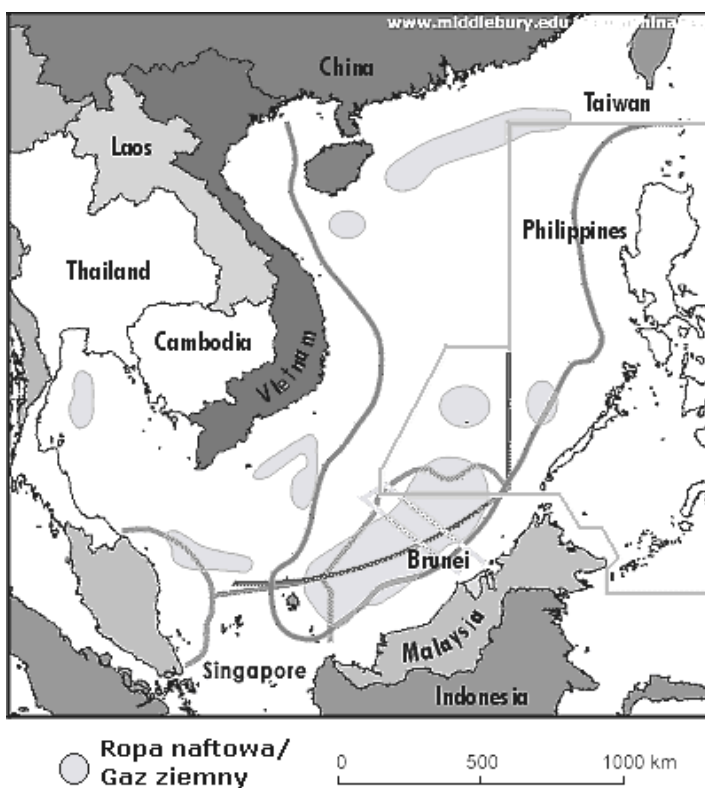
Status Morza Południowochińskiego jest przedmiotem sporu prawnego. „Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza” (UNCLOS – United Nations Convention on the Law of the Sea) z 10 grudnia 1982 r. jest podstawowym aktem prawnym regulującym kwestię podziału wód pomiędzy kraje przybrzeżne. W dalszej analizie pomocne będzie odwołanie się do kilku istotnych dla statusu prawnego Morza Południowochińskiego artykułów tej konwencji.

- (Art. 3) „Każde państwo ma prawo do ustalania szerokości swojego morza terytorialnego do granicy nieprzekraczającej 12 mil morskich...”.
- (Art. 55) „Wyłączna strefa ekonomiczna jest to obszar znajdujący się poza granicami morza terytorialnego i przylegający do tego morza, który podlega specjalnemu reżimowi prawnemu...”.
- (Art. 56) „1. Państwo nadbrzeżne ma w wyłącznej strefie ekonomicznej: (a) suwerenne prawa w celu badania, eksploatacji [...] wód morskich pokrywających dno, a także dna morskiego i jego podziemia oraz w celu gospodarowania tymi zasobami...”.
- (Art. 57) „Wyłączna strefa ekonomiczna nie może sięgać dalej niż 200 mil morskich od linii podstawowych, od których mierzy się szerokość morza terytorialnego”.
- (Art. 77) „Państwo nadbrzeżne wykonuje suwerenne prawa w odniesieniu do szelfu kontynentalnego w celu jego badania i eksploatacji jego zasobów naturalnych”⁶.

⁵ *South China Sea...*

⁶ „Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza”, sporządzona w Montego Bay 10 grudnia 1982 r. (DzU z 20 maja 2002 r.), ABC – a Wolters Kluger Business, <http://www.abc.com.pl/serwis/du/2002/0543.htm>, (29.03.2008).

Opierając się na przytoczonych artykułach, kraje przybrzeżne Morza Południowochińskiego ustanowiły swoje morza terytorialne, a następnie wyłączne strefy ekonomiczne. Bardzo nieregularne linie brzegowe w regionie oraz wielość wysp i skał sprawiają, że Morze Południowochińskie staje się bardzo niewygodne do zastosowania postanowień z „Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza”. Na załączonej mapie przedstawione są obszary, do których roszczenia składają poszczególne kraje nadbrzeżne (rys. 2). Linie graniczne tych obszarów nakładają się na siebie.

Uwaga: Na mapie zaznaczone są wyłączne strefy ekonomiczne Brunei, Malezji, Filipin, Wietnamu i Chin.

Rys. 2. Roszczenia państw nadbrzeżnych na Morzu Południowochińskim

Źródło: *South China Sea – Country Analysis Brief*, Energy Information Administration, Official Energy Agency from the U.S. Government, http://www.eia.doe.gov/cabs/South_China_Sea/Background.html (23.02.2008).

Brunei, zgodnie z art. 57 „Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza”, rości sobie prawo do 200-milowej strefy ekonomicznej, nie rości sobie jednak żadnych praw do raf, skał i wysp w archipelagu Spratly. Proponowana

przez Brunei strefa ekonomiczna przebiega przez obszary potencjalnie bogate w zasoby surowców energetycznych.

Malezja oraz Filipiny roszczą sobie prawo do części Morza Południowo-chińskiego na podstawie art. 57 i 77 UNCLOS. Ich roszczenia nakładają się na roszczenia Brunei. Wietnam, podobnie jak i inne państwa nadbrzeżne, rości sobie prawo do znacznej części Morza Południowo-chińskiego. Jego strefa ekonomiczna również nakłada się na strefy ekonomiczne innych państw. Wietnam okupuje ponadto 12 wysp z archipelagu Spratly, wysuwa żądania co do wszystkich.

Chiny to kraj, który pretenduje do roli regionalnego mocarstwa. Roszczą one sobie prawo do wszystkich wysp z archipelagu Spratly (część wysp jest przez nie okupowana). W roku 1974 Chiny przejęły władzę nad wyspami Paracel od Wietnamu. Chiny opierają swoje roszczenia terytorialne na art. 57 UNCLOS dotyczącym strefy ekonomicznej i art. 77 dotyczącym szelfu kontynentalnego. Jak widać na załączonej mapie (zob. rys. 2), chińska strefa ekonomiczna obejmuje znaczną część Morza Południowo-chińskiego. Podobne żądania wysuwa Tajwan, opierając je na tych samych prawnych przesłankach.

Warto w tym momencie zwrócić szczególną uwagę na art. 121 (Reżim prawny wysp) UNCLOS, dotyczący wysp.

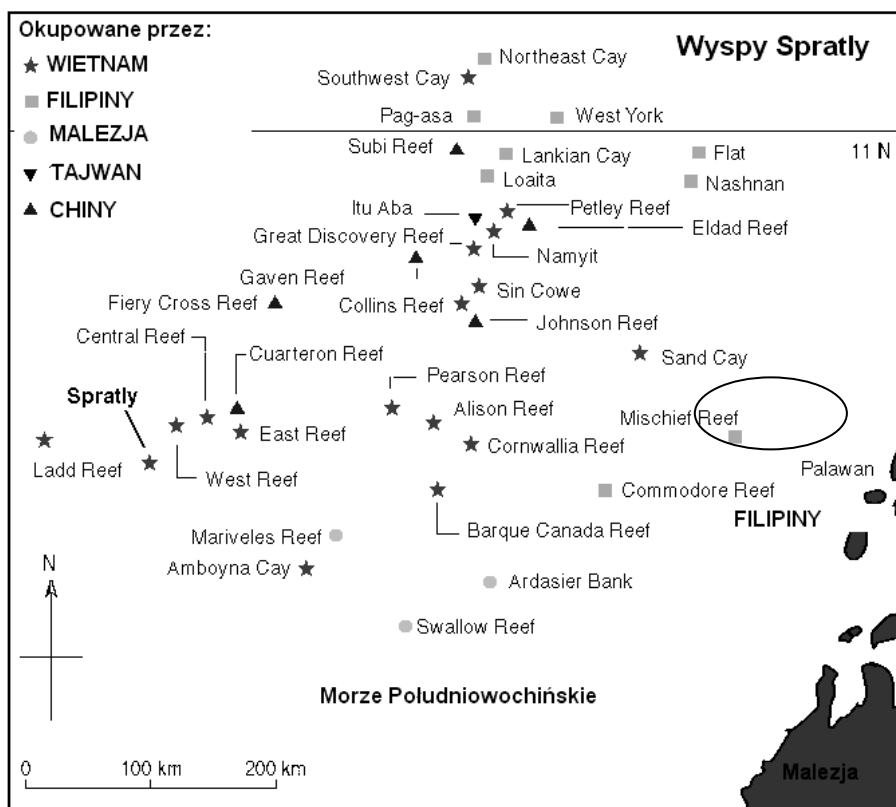
- „1. Wyspą jest ukształtowany w sposób naturalny obszar lądu, otoczony wodą, który pozostaje powyżej poziomu wody podczas przyływu.
- 2. Z wyjątkiem przewidzianym w ustępie 3, morze terytorialne, strefę przyległą, wyłączną strefę ekonomiczną i szelf kontynentalny wyspy określa się zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji, mającymi zastosowanie do innych obszarów lądowych.
- 3. Skały, które nie nadają się do zamieszkania przez ludzi lub do samodzielnej działalności gospodarczej, nie mają ani wyłącznej strefy ekonomicznej, ani szelfu kontynentalnego”.

Jak wynika z ustępu drugiego tego artykułu, państwo może utworzyć strefę ekonomiczną wokół wyspy. Państwo, które zdobyłoby kontrolę nad wyspą z archipelagu Spratly, mogłoby roztoczyć strefę ekonomiczną wokół tej wyspy, zwiększając tym samym swoje roszczenia terytorialne. Otwartą kwestią pozostaje jednak to, czy którąkolwiek z wysp Spratly można uznać za wyspę w rozumieniu art. 121, czy też traktować je należy jako skały (art. 121 ust. 3). W tym drugim wypadku ustanowienie strefy ekonomicznej jest niemożliwe. „Wobec braku jednoznacznych dowodów i podstaw prawnych regulujących problem przynależności wysp Spratley uczestnicy sporu za podstawę swych roszczeń przyjmują jedną z zasad prawa międzynarodowego publicznego *res nullis*, która odnosi się do obszarów niezamieszkałych i niezagospodarowanych”⁷. Poszczególne kraje podej-

⁷ E. Haliżak, *Spór o archipelagi na Morzu Południowo-chińskim – znaczenie dla międzynarodowego prawa morza i bezpieczeństwa w regionie*, strona Instytutu Stosunków Międzynarodowych UW, <http://www.ism.uw.edu.pl/halizak2.pdf> (29.03.2008).

mowały kroki w celu wykazania, że ust. 3 artykułu 121 ma odniesienie do wysp Spratly. Odkryto pewne dowody na obecność ludzi (nagrobki i domy) i na tej podstawie próbowano udowodnić ekonomiczną wystarczalność tych wysp. Jednakże wyspy te nie są miejscem „nadającym się do zamieszkania przez ludzi” według analityków prawa międzynarodowego⁸.

Wiele razy kraje przybrzeżne próbowały zawłaszczać wyspy z archipelagu Spratly. Skutkiem tego były starcia na płaszczyźnie militarnej pomiędzy krajami. W regionie miało miejsce kilkanaście incydentów, które zazwyczaj dotyczyły połowów ryb na obszarach innych krajów przybrzeżnych.

Rys. 3. Wyspy Spratly okupowane przez poszczególne kraje nadbrzeżne Morza Południowochińskiego

Źródło: *Spratly maps*, Global Security.org, <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/spratly-maps.htm> (29.03.2008).

⁸ M. Gjetnes, *The Spratlys: Are they rocks or islands?*, „Ocean Development & International Law” 2001 vol. 32, s. 191-204.

Pierwszy incydent wystąpił w 1988 r., kiedy chińskie siły wojska przejęły kontrolę nad sześcioma wyspami należącymi wcześniej do Wietnamu. Zginęło w tym starciu 72 marynarzy⁹. Najczęściej opisywany jest konflikt dotyczący wysepek Mischief Reef (zaznaczone na rys. 3). Do tych wysp rościły sobie prawo Filipiny. Jednakże Chińczycy potajemnie wybudowali tam instalacje wojskowe – co spotkało się ze zdecydowaną reakcją marynarki wojennej Filipin.

Jak można zauważyć na rys. 3, wyspy okupowane są przez pięć rywalizujących ze sobą państw.

5. Strategiczne znaczenie Morza Południowochińskiego

Lokalne konflikty, które miały miejsce w basenie Morza Południowochińskiego, mają swoje odzwierciedlenie w makroskali. Obszar ten stanowi element globalnego łańcucha dostaw energii. Ważnym czynnikiem, który ma znaczenie dla bezpieczeństwa w regionie, jest rosnący popyt na energię w Azji. Będzie on miał dwojaki wpływ na sytuację w basenie Morza Południowochińskiego. Po pierwsze, rosnący popyt na energię wymusi na krajach przybrzeżnych intensywniejsze działania na rzecz pozyskania nowych zasobów energii. Po drugie, inne państwa Azji, w tym Japonia i Korea Południowa, które są zależne od importowanej energii, będą bacznie przyglądać się sytuacji w regionie. Fakt, iż prawie cała ropa naftowa płynie do tych państw przez Morze Południowochińskie, sprawia, że kraje te są niezwykle zainteresowane stabilizacją w regionie¹⁰. „Mocarstwo, które poddałoby kontroli Morze Południowochińskie, zdominowałoby nie tylko Azję Południowo-Wschodnią i Azję Wschodnią, ale znacznie zwiększyłoby możliwości oddziaływania na morskie szlaki komunikacyjne o globalnym strategicznym znaczeniu łączące Pacyfik i Ocean Indyjski oraz źródła zaopatrzenia w ropę naftową z Bliskiego Wschodu”¹¹.

Dodatkowym elementem jest fakt, iż regionem tym zainteresowane są Stany Zjednoczone. Są one zobligowane do zapewnienia bezpieczeństwa Japonii na mocy traktatu z 19 stycznia 1960 r. o wzajemnej pomocy i bezpieczeństwie, tym samym muszą dbać o bezpieczeństwo na Morzu Południowochińskim. USA zaangażowane są również w pomoc swojemu sojusznikowi – Filipinom. Swoją obecność w regionie realizują poprzez Siódmą Flotę.

Literatura

Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzona w Montego Bay 10 grudnia 1982 r. (DzU z 20 maja 2002), ABC – a Wolters Kluger Business, <http://www.abc.com.pl/serwis/du/2002/0543.htm> (29.03.2008).

⁹ M.T. Klare, op. cit., s. 124.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ E. Halizak, op. cit., za: Guoxing Ji, *SLOC security in the Asia Pacific*, Asia-Pacific Center for Security Studies, Occasional Paper Series 2001, nr 2.

- Gjetnes M., *The Spratlys: Are they rocks or islands?*, „Ocean Development & International Law” 2001 vol. 32, s. 191-204.
- Guoxing Ji, *SLOC security in the Asia Pacific*, Asia-Pacific Center for Security Studies, Occasional Paper Series 2001, nr 2.
- Halizak E., *Spór o archipelagi na Morzu Południowochińskim – znaczenie dla międzynarodowego prawa morza i bezpieczeństwa w regionie*, strona Instytutu Stosunków Międzynarodowych UW, <http://www.ism.uw.edu.pl/halizak2.pdf> (29.03.2008).
- Klare M.T., *Resource Wars. The new landscape of global conflict*, Owl Books, New York 2002.
- South China Sea – Country Analysis Brief*, Energy Information Administration, Official Energy Agency from the U.S. Government, http://www.eia.doe.gov/cabs/South_China_Sea/Background.html, (23.02.2008).
- Spratly maps*, Global Security.org, <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/spratly-maps.htm>, (29.03.2008).
- World Energy Outlook 2004*, OECD/International Energy Agency, <http://www.worldenergyoutlook.org/>.

ENERGY RIVALRY IN THE SOUTH CHINA SEA

Summary

The South China Sea basin is a subject of rivalry of riparian states. Oil and gas resources in the region have not been estimated properly yet. Chinese analysts say that they can contain energy resources comparable with those of Persian Gulf. However, these estimates have not been proved by non-Chinese energy agencies. United Nations Convention of the Law of the Sea (UNCLOS) is a legal base for the most of the claims. Countries setup their exclusive economic zones (EEZ) in order to get access to the energy. One of the most interesting conflicts in the region is the one of the Spratly Islands. Most of the countries occupy some of the islands in the archipelago. The South China Sea rivalry has also a global context. Japan and The United States are involved in the region. Stable flow of energy is their primary objective.